

Broedgeval Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva parva* in het Haagse Bos

Ed Hoogerhoud

Het Haagse Bos te 's-Gravenhage is nu niet bepaald een plaats waar je bijzondere broedvogels zou verwachten. Ik werd dan ook enigszins nieuwsgierig toen ik van Wim Kooij, mijn buurman BMP'er een telefoontje kreeg op 16 mei 1989. Dit telefoontje was het begin van een aantal bezoeken aan zijn kavel die de 'vreemde eend in de bijt' moesten ontmaskeren. Op 5 mei hoorde hij een vogel hard en duidelijk zingen. In de hoop de zanger te zien bezocht hij het bosje wat vaker maar de vogel bleef hoog in het eikenbos verborgen. Geen enkele van de gangbare veldgidsen gaf een aanknopingspunt.

Mijn eerste bezoek aan het vreemde vogelterritorium, ruim twee weken later, levert, hoog in een eik (± 12 meter) een jonge vogel op: snavel in de nek, grauwbriune rug, lichte buik, borst iets donkerder, staart en houding van een vliegenvanger. Af en toe gaat het vogeltje rechtop zitten en zakt dan weer door de poten met de snavel op de schouder. met de bek al vol muggen danst een ander grauwbriun vogeltje naderbij. Onderweg muggen snappend nadert zij het jong en stopt de inmiddels wijd open snavel vol met de vangst. De zon staat te laag om een goed licht op de rug van de vogels te krijgen (tegenlicht). In de hoop het mannetje te zien of te horen ga ik na enkele voedingen het vermoedelijke territorium omcirkelen. Voorlopig zonder resultaat.

Een dag later, met de zon op het hoogste punt, ga ik weer op het bewuste stukje bos af. Nu hoor ik op honderd meter al, boven alle vogels uit, een hoog schrill ééntonig lied de Zanglijster naar de kroon stekend. Misschien wat minder hard dan de lijster maar veel verder dragend en doordringend: *'frie-frie-ferie-te frie friew'. Deze trillers liggen in scherpte tussen Gierzwaluw en Fluitier, misschien ook af en toe met winterkoningtrillers te vergelijken. Variatie in het liedje ligt voornamelijk in het metrum.

'tom-tom-te-dom-tom-toom

tom-tom-te-dom

tom-te-dom

tom-tom-tom

te-dom-tom

tom-tom' etc.

Af en toe klinkt een echo mee. Ik krijg ook deze keer de zanger niet te zien. Pas het derde be-

zoek is raak. De zangposten zijn nu wat lager en na de eerste wissel heb ik hem in het vizier (7 x 50). Ik weet nu in één oogopslag waarom het liedje mij zo bekend voorkwam: op 2 en 3 juni 1977 heb ik al eens een middag en ochtend kunnen genieten van deze bijzondere strofe. Ik had toen aan de bron van de Brenz (Königsbronn-Schwäbische Alb) gezelschap van de Kleine Vliegenvanger.

Hij zit nu op een dode eikestomp ongeveer zes meter hoog en zingt uit volle borst. De verklaring voor het af en toe dubbele geluid komt nu ook; het vrouwtje strijkt korte antwoordjes gevend neer op de zelfde tak. De witte staartbuitenkan-ten zijn goed te zien (2/3 van de staartlengte), het ♀ heeft geen bijzondere vleugeltekening. Het rood van het ♂ loopt door tot de snavelbasis en tot bijna onder het oog. Overigens is niet alleen de keel rood maar ook een deel van de borst. Sa-

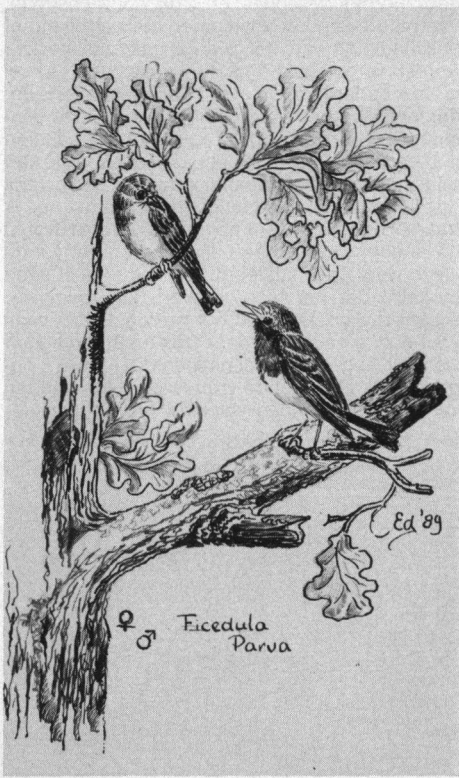
Zingende Kleine Vliegenvanger, Breda, mei 1988.

Foto: Hans Gebuis.

Zingende Kleine Vliegenvanger, Breda juni 1988.

Foto: A. de Knijff.

Kleine Vliegenvanger.
Getekend door Ed Hoogerhoud.

■ F.H.C. Hoogerhoud, Gerard Reynststraat 8, 2593 EC 's-Gravenhage.

In Het Vogeljaar 31 (4) : 201 worden broedgevallen vermeld in 1936 te Hengelo (O.) en in 1983 op 'Elswoude' te Overveen. In 'Gelders Landschap' 11 (3) : 24 wordt een broedgeval vermeld van de Kleine Vliegenvanger in 1988 op het landgoed 'Rosendaël' bij Arnhem. In 'Vanellus' 38 : 94 staat een broedgeval vermeld te Damwoude in 1984 zonder nadere gegevens.

men met Wim Kooij heb ik nog een enkele maal een goed zicht gehad op deze zeldzaamheid en nog vele malen zijn karakteristieke liedje mogen horen. De laatste keer dat wij hem voluit hoorden zingen was op 26 juni 1989. De zang was op alle uren van de dag te horen. Om het liedje goed op papier te kunnen zetten heb ik met een bandrecorder opnamen gemaakt. Met mr. J. Kist sr. en jr. heb ik op 10 juli 1989 nog een bezoek gebracht aan het territorium. Met Kist junior kon ik nog kort de jachtvlucht van het wijfje (of jong) waarnemen.

In de zevende druk (1975) van het 'Prisma Vogelboek' door J.E. Sluifers staat op bladzijde 160 'heeft misschien één keer in ons land gebroed in 1967'. Nadere gegevens worden niet vermeld. Een andere vage aanduiding vonden wij in 'Thornburn's vogels in kleuren' met de Nederlandse tekst van M.J. Tekke (1968) waarin bij plaat 72 (Thornburn's plaat 14) wordt vermeld: 'Onregelmatige broedvogel, zeer zeldzame broedvogel (één broedgeval 1967)'. Ook hier wordt geen nadere plaatsaanduiding of bron vermeld.

Het territorium bevindt zich in het oude gedeelte van het bos. De kern is een eikenbos uit 1917 en er is vrij veel ruimte tussen de kruinen onderling. Sommige bomen hebben wat dood hout en twee zijn geheel kaal. De ondergroei is dicht, maar niet ondoordringbaar en bestaat uit jonge Esdoorns met wat Vlier, Vogelkers, Meidoorn en Bramen. De diameter van dit bosgedeelte is circa 50 meter. Hieromheen: beukenbos zonder ondergroei. De Beuken zijn geplant in 1849, 1916 en 1927. Vooral de oudste bomen bieden voldoende nestmogelijkheden.